

Medietilsynet
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

postmottak@kd.dep.no
www.kunnskapsdepartementet.no

Deres ref.: 2101004890

Vår ref.:

Dato: 31.01.11

Hørings svar NOU 2010:8 Med forskertrang og lekelyst. Systematisk pedagogisk tilbud til alle førskolebarn

Medietilsynet er ikke høringsinstans i denne saken, men ser likevel at det er viktig å komme med noen bemerkninger.

Bakgrunnen for Medietilsynets interesse i denne NOU er at

- a) Barns debutalder med digitale medier og internett har gått ned, og fortsetter å synke.
- b) Betydningen av mediekompetanse blant befolkningen generelt og barn spesielt er et særskilt område som Medietilsynet har kompetanse på og oppgaver innenfor.
- c) Medietilsynet etterlyser derfor innhold i NOU angående de to ovenstående punkter, da særlig på begrepene “digitale verktøy” og “mediekompetanse”.

Ung debutalder og behov for kompetente voksne

Medietilsynet ønsker å motvirke en digital kløft, og fremme mediekompetanse blant befolkningen generelt. Basert på våre bi-annuale undersøkelser siden 2003 og barn og digitale medier, har vi sett at debutalderen for å ta i bruk Internett har gått ned. I 2003 svarte kun 8 % at de var 5-6 år da de tok i bruk internett for første gang - i 2010 hadde dette tallet økt til 26 %. Gjennomsnittet for debutalder for bruk av internett i 2010 lå på 6 år, mens det i 2003 lå på 9 - 10 år. Utforskertrang og lekelyst er nettopp faktorene som gjør at barn er nysgjerrige på, og tidlig tar i bruk, digitale medier. Her blir barnehagen en viktig arena for førskolebarna, og dette understøttes også i rapporten gjort for FAD: *Barnehagens Digitale tilstand* (Bølgan 2009), med referanse til Lov om barnehagen:

“I følge Lov om barnehagen (Kunnskapsdepartementet 2006a) skal barnehagen ”gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær, og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter” (s. 4: Bølgan 2009).

Forebygge risikoatferd

Utviklingen og tallenes klare tale viser at også førskolebarn trenger voksne rollemodeller med fokus og kompetanse på digitale medier. Dette gjelder også for barnehagen. Medietilsynet og Safer Internet Centres arbeid nasjonalt og internasjonalt siden 2003 viser tydelig at barn uten voksne rollemodeller og veiledere oftere utsetter seg for risiko på internett, og innehar mindre bevissthet om sikkerhet, trygghet og verktøyets mangefasetterte muligheter (Barn og digitale medier 2010, EU Kids Online 2011). Å forebygge risikoatferd er derfor også å forebygge digitale skiller og fremme digitale kompetanse. Dette er også reflektert i Bølgan (2009)

“Digital kompetanse er viktig for å forhindre at det utvikler seg store digitale skiller mellom de som behersker teknologien og de som ikke gjør det. Et digitalt kompetent barnehagepersonale kan bidra til å forhindre at slike skiller blir opprettholdt.” (Bølgen 2009)

Medietilsynet støtter utvalgets forslag om å sikre at alle før skole barn får mulighet til å delta i et systematisk pedagogisk tilbud, og det vil være naturlig i denne sammenheng å fremme digital kompetanse som en del av det systematiske arbeidet.

Betydningen av mediekompetanse og bruk av digitale verktøy

Barnehagen står overfor den samme utfordringen som skolen med hensyn til å bruke digitale verktøy på en mer kreativ måte, og integrere de digitale verktøyene bedre i det pedagogiske arbeidet. En forutsetning for at digitale verktøy skal ha en funksjon i arbeidet med de yngste barna er at verktøyene blir brukt med innsikt og kritisk blikk.

Både *Lov om barnehagen* (Kunnskapsdepartementet 2006a) og Kunnskapsløftet (Kunnskapsdepartementet 2006) viser til at barn skal gis grunnleggende kunnskap på aktuelle områder, samt innlemmelsen av digitale verktøy som den femte grunnleggende ferdighet (jf. punkt 4.2.3 i NOU 2010:8)

Medietilsynet mener derfor det kan være naturlig å inkludere mediekompetanse og bruk av digitale verktøy innenfor begrepet *basiskompetanse* (punkt 12.4) – og kanskje særlig under 12.4.3: *Utvalget anbefaler at de skoleforberedende aktivitetene legger hovedvekt på utvikling av barnas sosiale kompetanse, språk og andre former for kommunikasjon.*

Barns bruk av medier som kommunikasjonsmiddel er stort allerede og vil øke i fremtiden. Vi vet at både skolen og samfunnet har behov for risikoforebyggende og kompetansefremmende tiltak på dette området.

Teknologi påvirker også førskolebarna

Da utredningen er svært omfattende er det naturlig at detaljnivået ikke blir like omfangsrikt, men Medietilsynet mener det er hensiktsmessig at mediekompetanse og digitale medier inkorporeres som en naturlig del av barnehagebarns hverdag. Rapporten *Barnehagens digitale tilstand* (Bølgen 2009) kunne her vært brukt som et nyttig verktøy i arbeidet med denne NOU. I følge rammeplanen bør barn få oppleve at digitale verktøy kan være en kilde til lek, kommunikasjon og innhenting av kunnskap. Planen forplikter personalet til å stimulere barna til å iakttå og undre seg over teknologien, og sørge for at barna har tilgang til og tar i bruk teknologi. I barnehagen skal barna utvikle elementær kunnskap om teknikk, og personalet må bygge på og videreutvikle barnas erfaringer med tekniske leker og teknikk i hverdagen.

Forskertrang og lekelyst er blant de fremste motivatorene for barns bruk av digitale verktøy, hvilket vises i barns bruk - både hjemme og i barnehagesituasjonen. Dette blir beskrevet i *Barnehagens digitale tilstand*:

“Blant respondentene oppgir 47 prosent at datamaskinen er plassert i barnas lekeareal. Da kan den være en integrert del av barnehagens tilbud. I hvilken grad datamaskinen er det, vil avhenge av personalets innstilling til digitale verktøy og personalets digitale kompetanse” (s:14, Bølgen 2009)

“Der datamaskinen er tilgjengelig for barna blir den først og fremst brukt til å spille dataspill/pedagogisk program. Skillet mellom det som omtales som dataspill og pedagogisk program er utydelig. Både dataspill og pedagogiske program kan inneholde både underholdningselementer og oppgaver med tydelig pedagogisk innhold.”

“...I denne rapporten omtaler vi både dataspill/pedagogisk programvare som dataspill, og vi plasserer dataspillene under kategorien digitale verktøy.” (s: 15, Bølgen 2009)

Dette antar Medietilsynet burde reflekteres i NOU 2010:8, ved å sterkere understreke bruken av digitale verktøy i lek og hverdag, og viktigheten av mediekompetanse blant barnehagepersonalet (under utvalgets anbefalinger punkt 12.5), i dette systematiske pedagogiske tilbud til alle førskolebarn.

Konklusjon

Dagens samfunn har en stor mediekonvergens og en høyfrekvent bruk av digitale verktøy innen kommunikasjon, underholdning, samfunnsdeltakelse og kreativ utvikling. E-borgerskapet er ingen selvfølge, men en prosess som fordrer dannelse og kompetanse. Mediekompetanse strekker seg vidt – men omfatter uten tvil de digitale verktøyene, og de yngste brukerne.

“Større fokus på IKT som et sentralt og aktuelt område i samfunnet må føre til at personalet i barnehagen, og studenter i førskolelærerutdanningen, får bedre mulighet til å utvikle kunnskaper og ferdigheter til å ta i bruk digitale verktøy i sitt pedagogiske arbeid. Barnehagen trenger et profesjonelt personale med et mangfoldig og reflektert syn, og som behersker digitale verktøy som en del av kompetansen sin”. (s:36, Bølgen 2009)

Medietilsynet støtter her Bølgans sitat, og mener at mediekompetanse bør få plass i oppfølgingen av forslaget fra Brenna-utvalget.

Med hilsen

Eva Liestøl

Rita Astridsdotter Brudalen-Adriansen